

Кошелева Н.Г.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри інженерної педагогіки та психології,
Українська інженерно-педагогічна академія*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність обраної теми обумовлена стрімкими змінами на вітчизняному ринку освітніх послуг, що відбуваються останнім часом, високою конкуренцією у сфері вищої педагогічної освіти та вимогами соціального замовлення щодо якості підготовки майбутніх інженерів-педагогів у ВНЗ. Усе більш очевидною стає необхідність зміни пріоритетів професійної підготовки фахівців у напрямі розвитку евристичного і творчого мислення та формування їхньої готовності до інноваційної педагогічної діяльності, що дозволить їм у майбутньому досягати значних результатів у фаховій сфері.

Проте ефективне формування зазначеної готовності може бути реалізовано лише за умови розробки й запровадження в педагогічний процес інженерно-педагогічних ВНЗ цілісної дидактичної системи відповідної підготовки майбутніх інженерів-педагогів, компонентами якої є мета, зміст, технології, форми і засоби навчання, методи контролю і корекції результатів навчання, діяльність викладання і навчання, дидактичні принципи та умови, особливості освітнього середовища [3, с. 16]. В основу системи підготовки має бути покладено в якості теоретичного підґрунтя модель готовності майбутніх інженерів-педагогів до інноваційної педагогічної діяльності, компонентами якої пропонуємо вважати наступні: психологічний (наявність мотивів, інтересів, цілей у сфері розробки та здійснення педагогічних інновацій); практичний (відповідні знання та вміння); креативний (у широкому сенсі – здатність до творчості і нестандартності); перспективний (спрямованість на вдосконалення власних інноваційних педагогічних знань і вмінь) та соціально-комунікативний (уміння здійснювати ефективну міжособистісну взаємодію в процесі інноваційної педагогічної діяльності). Поетапне формування досліджуваної готовності в майбутніх інженерів-педагогів вимагає проектування та застосування відповідної педагогічної технології, що обумовило тематичне спрямування нашої роботи.

Мета роботи – визначити особливості розробки педагогічної технології формування готовності майбутніх інженерів-педагогів до інноваційної педагогічної діяльності під час їхньої підготовки у ВНЗ.

Питання, пов'язані з технологізацією навчального процесу, визначенням сутності, ознак, складових педагогічних технологій, вимог до них та з їх розробкою, розглядаються в наукових дослідженнях В. Беспалька, І. Волкова, І. Дичківської, М. Кларина, В. Кукушина, Б. Лихачова, В. Монахова, Г. Селевка та ін. Проблеми вдосконалення професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів висвітлено в дослідженнях С.Я. Батишева,

Н.А. Борисенко, Н.О. Брюханової, Р.М. Горбатюка, Н.Г. Ничкало, О.Е. Коваленко, Г.В. Красицької, В.В. Кулешової, М.І. Лазарева, Н.О. Романчук, І.В. Рижкової, В.П. Сухініна, В.А. Федорова, Л.В. Штефан, Т.В. Яковенко та ін. Незважаючи на це, у педагогічній практиці існують суперечності між соціальним запитом на інженера-педагога, здатного до здійснення інноваційної педагогічної діяльності, та недостатнім рівнем сформованості відповідної готовності у випускників інженерно-педагогічних ВНЗ; між усвідомленням необхідності системного формування готовності майбутніх інженерів-педагогів до інноваційної педагогічної діяльності у процесі їх підготовки у ВНЗ та недостатньою розробленістю відповідних педагогічних механізмів та ін., що вимагає подальших напрацювань у цій галузі.

У цілому, технологічний підхід є однією з провідних ознак сучасної діяльності людини в різних сферах. Термін «освітня (педагогічна) технологія» почав використовуватися спочатку в зарубіжній, потім у вітчизняній теорії освіти у сенсі підвищення ефективності процесу навчання, орієнтованого на максимально однозначно описаний конкретний результат.

Використання технологічного підходу в освіті дозволяє реалізувати її цілі на різних рівнях на діяльній основі, що є актуальним освітнім завданням, оскільки головна мета навчання майбутніх фахівців – формування в них умінь діяти із заданими якостями. З цією метою коротко розглянемо сутність *теорії поетапного формування розумових дій* (автор – видатний російський психолог П.Я. Гальперін) як однієї з методологічних засад сучасної підготовки майбутніх інженерів-педагогів. В основу теорії покладено психологічне вчення про інтеріоризацію – процес перетворення зовнішньої предметної діяльності на внутрішню, психічну діяльність людини. Сама теорія становить детально розроблену систему положень про механізми та умови складних багатопланових змін, пов'язаних з утворенням у людини нових образів, дій та понять. Така система психологічних умов складається з чотирьох компонентів [1, с. 18]:

- 1) формування адекватної мотивації засвоєння дії та її здійснення;
- 2) забезпечення повноцінного орієнтування та виконання дії, що засвоюється;
- 3) формування бажаних якостей дії;
- 4) перенос дії в ідеальний (розумовий) план.

Відповідно, у діяльності, що виконується, П.Я. Гальперін виокремлював три сторони: орієнтувальну, виконавчу, контрольну. Оскільки будь-яка діяльність викликана певним мотивом, дослідник рекомендував урахувати ще один етап – формування в суб'єктів діяльності відповідної мотивації [4].

Виходячи із зазначеного, педагогічна технологія формування готовності майбутніх інженерів-педагогів до інноваційної фахової діяльності, з нашої точки зору, має забезпечувати:

- 1) формування позитивного ставлення майбутніх інженерів-педагогів до інноваційної педагогічної діяльності, *мотивації* студентів щодо ознайомлення з її теорією і технологією, розвитку відповідних власних знань та вмінь;
- 2) засвоєння студентами схем *орієнтованих основ* здійснення інноваційної педагогічної діяльності, вирішення педагогічних завдань інноваційного

змісту; формування знань щодо застосування евристичних способів вирішення нестандартних завдань і т.ін.;

3) формування в майбутніх інженерів-педагогів усіх практичних, зокрема й організаційних умінь, необхідних для успішної інноваційної педагогічної діяльності, зокрема: проектувати і реалізовувати інноваційні технології навчання й виховання; створювати інноваційні навчальні завдання та застосовувати евристичні методи для їх розв'язання; розробляти і здійснювати організаційно-виховні заходи, які ведуть до успішного вирішення проблемних педагогічних ситуацій шляхом неординарного підходу; використовувати методи активного навчання та нестандартні форми уроків; займатися науково-педагогічними дослідженнями та впроваджувати їх результати в практику педагогічної діяльності і т.ін. І.М. Дичківська у [2, с. 177] зазначає також, що «підготовлений до інноваційної професійної діяльності педагог має такі професійні й особистісні якості: ... уміння по-новому формулювати освітні цілі з предмета, певної методики, досягати і оптимально переосмислювати їх під час навчання; здатність вибудовувати цілісну освітню програму, яка враховувала б індивідуальний підхід до дітей, освітні стандарти, нові педагогічні орієнтири; співвіднесення сучасної йому реальності з вимогами особистісно-орієнтованої освіти, коригування освітнього процесу за критеріями інноваційної діяльності; ... володіння технологіями, формами і методами інноваційного навчання» тощо;

4) формування дій на ідеальному (розумовому) рівні, що містить фазу *самоконтролю* з боку майбутніх інженерів-педагогів (самоспостереження за ходом проектування й реалізації під час педагогічної практики навчальних завдань інноваційного змісту, самоаналіз результатів і, за необхідності, самокоректування орієнтувальної та виконавчої складових цієї діяльності) та підсумковий *контроль* з боку викладача (наприклад, керівника практики від ВНЗ) (з метою виявлення рівня сформованості показників готовності майбутніх інженерів-педагогів до інноваційної педагогічної діяльності).

Таким чином, реалізація системи підготовки майбутніх інженерів-педагогів до інноваційної педагогічної діяльності має бути здійснена на матеріалі дисциплін різних циклів навчального плану поетапно наступним чином: 1 етап – мотиваційно-пізнавальний; 2 етап – діяльнісний; 3 етап – контрольньо-результативний. Кожен етап передбачає використання відповідних методів, форм і засобів навчання з наданням переваги сучасним педагогічним технологіям (методам активного навчання). Детальна розробка педагогічних умов формування досліджуваної готовності та дидактичних складників відповідної педагогічної технології є напрямом подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Гальперин П. Я. Введение в психологию: Учеб. пособие / П. Я. Гальперин. – М.: КДУ, 2006. – 327 с.
2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с. – (Альма-матер).
3. Стрельников В. Ю. Теоретичні засади проектування професійно орієнтованої дидактичної системи підготовки бакалаврів економіки: автореф. дис. на здобуття наук.

ступеня доктора пед. наук: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / В. Ю. Стрельніков. – К., 2007. – 42 с.

4. Теория поэтапного формирования умственных действий и дидактическая модель (П. Я. Гальперин) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://histories.ucoz.ru/publ/teorija_poehtapnogo_formirovanija_umstvennykh_dejstvij_p_ja_galperin/1-1-0-19

Масліч С.В.

аспірант,

*Інститут професійно-технічної освіти
Національної академії педагогічних наук України*

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ДПТНЗ «ВІННИЦЬКЕ ВИЩЕ ПРОФЕСІЙНЕ УЧИЛИЩЕ СФЕРИ ПОСЛУГ»

Стрімкий розвиток сучасного життя висуває перед професійною освітою принципово нові завдання. Навчальний заклад в умовах конкуренції, щоб задовольнити вимоги ринкової економіки, повинен при наданні освітніх послуг подбати про рівень підготовки свого фахівця, який буде оцінюватися за якістю його знань (повнота, глибина, системність, оперативність, гнучкість, узагальненість, конкретність).

На сьогоднішній день як для викладачів, так і учнів професійно-технічних навчальних закладів є необхідні освітні ресурси, які б сприяли формуванню професійних навичок, підвищенню їх фахового рівня. Зауважимо, що процес засвоєння учнями знань – це складна аналітико-синтетична діяльність, яка вимагає швидкого опрацювання інформації.

Педагогічний колектив Вінницького вищого професійного училища сфери послуг бере активну участь у створенні єдиного освітнього інформаційного середовища. Викладачами та майстрами виробничого навчання створюються сайти та блоги, які не тільки вміщують інформацію для учнів, а й передбачають інтерактивне спілкування з колегами та соціальними партнерами. Посилання на блоги розміщено на сайті училища, що дає можливість зручного доступу до навчальних та методичних матеріалів педагогічних працівників училища.

Цікавим етапом впровадження інноваційних технологій у навчальному закладі є створення віртуальних навчально-тренувальних фірм. Дану роботу започатковано у рамках Марафону педагогічних ідей, що проводиться за ініціативи навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Вінницькій області.

Навчально-тренувальні фірми функціонують за напрямками професійної підготовки. Для кожної навчально-тренувальної фірми розроблено окремі Інтернет-платформи, на базі яких відбувається аналітичне опрацювання інформації з метою розвитку підприємницької культури, професійного консультування, можливості на відстані контактувати із учасниками проекту.